

Konferencija na visokoj razini o budućnosti Europskoga suda za ljudska prava

Deklaracija iz Interlakena

19. veljače 2010.

Konferencija na visokoj razini koja je, na inicijativu švicarskog predsjedništva Odbora ministara Vijeća Europe, 18. i 19. veljače 2010. zasjedala u Interlakenu ("Konferencija"):

Izražavajući snažnu opredijeljenost država, stranaka Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda ("Konvencija") i Europskog suda za ljudska prava ("Sud");

Prepoznajući izniman doprinos koji Sud daje zaštiti ljudskih prava u Europi;

Podsjećajući na uzajamnu ovisnost nadzornog mehanizma Konvencije i ostalih aktivnosti Vijeća Europe na području ljudskih prava, vladavine prava i demokracije;

Pozdravljajući stupanje na snagu Protokola br. 14 uz Konvenciju dana 1. lipnja 2010.;

Sa zadovoljstvom primajući na znanje stupanje na snagu Ugovora iz Lisabona, koji predviđa pristupanje Europske unije Konvenciji;

Ističući supsidijarnu narav nadzornog mehanizma utvrđenog Konvencijom, a osobito temeljnu ulogu koju nacionalne vlasti, tj. vlade, sudovi i parlamenti, moraju imati u jamčenju i zaštiti ljudskih prava na nacionalnoj razini;

Primjećujući s dubokom zabrinutošću da broj zahtjeva podnesenih Sudu i razlika između podnesenih zahtjeva i riješenih zahtjeva i dalje raste;

Smatrajući da takvo stanje nanosi štetu djelotvornosti i vjerodostojnosti Konvencije i njezinoga nadzornog mehanizma, te predstavlja prijetnju za kvalitetu i dosljednost sudske prakse i autoritet Suda;

Uvjerena da su, pored već provedenih ili predviđenih poboljšanja, neophodne i hitno potrebne dodatne mjere kako bi se:

- i. postigla ravnoteža između broja presuda i odluka koje ponosi Sud i broja zaprimljenih zahtjeva;
- ii. Sudu omogućilo da smanji broj neriješenih predmeta te da u novim predmetima, a osobito onima koji se tiču teških povreda ljudskih prava, presuđuje u razumnom roku;
- iii. osiguralo potpuno i brzo izvršenje presuda Suda te djelotvornost nadzora izvršenja od strane Odbora ministara;

Smatrajući da ova Deklaracija nastoji utvrditi putokaz za proces reforme usmjeren na postizanje dugoročne djelotvornosti Konvencijskog sustava.

Konferencija

- (1) potvrđuje opredijeljenost država stranaka Konvencije pravu na individualni zahtjev;**
- (2) ponavlja da države stranke imaju obvezu pobrinuti se da prava i slobode utvrđene Konvencijom budu u potpunosti osigurane na nacionalnoj razini, te poziva na jačanje načela supsidijarnosti;**
- (3) naglašava da to načelo podrazumijeva podjelu odgovornosti između država stranaka i Suda;**
- (4) naglašava važnost osiguranja jasnoće i dosljednosti sudske prakse Suda, te osobito poziva na ujednačenu i strogu primjenu kriterija koji se odnose na dopuštenost i na nadležnost Suda;**
- (5) poziva Sud da se što je moguće više koristi postupovnim alatima i sredstvima koji su mu na raspolaganju;**
- (6) naglašava potrebu uvođenja djelotvornih mjera za smanjenje broja zahtjeva za koje je jasno da su nedopušteni, potrebu djelotvornog filtriranja tih zahtjeva, te potrebu pronalaženja rješenja u pogledu zahtjeva koji se ponavljaju;**
- (7) naglašava da je neophodno osigurati potpuno, djelotvorno i brzo izvršenje konačnih presuda Suda;**
- (8) potvrđuje potrebu održavanja neovisnosti sudaca te očuvanja nepristranosti i kvalitete Suda;**
- (9) poziva na jačanje učinkovitosti sustava nadzora nad izvršenjem presuda Suda;**
- (10) naglašava potrebu pojednostavljivanja postupka donošenja izmjena i dopuna odredaba Konvencije koje su organizacijske naravi;**
- (11) donosi sljedeći Plan djelovanja kao instrument koji pruža političke smjernice za proces koji vodi prema dugoročnoj djelotvornosti sustava Konvencije.**

Plan djelovanja

A. Pravo na pojedinačni zahtjev

1. Konferencija potvrđuje temeljnu važnost prava na pojedinačni zahtjev kao temelja sustava Konvencije koji jamči da se pred Sud mogu iznijeti navodne povrede koje nacionalne vlasti nisu djelotvorno riješile.
2. Što se tiče velikog broja nedopuštenih zahtjeva, Konferencija poziva Odbor ministara da razmotri mjere koje bi Sudu omogućile da se usredotoči na svoju osnovnu ulogu jamca ljudskih prava, te da s potrebnom brzinom rješava osnovane predmete, osobito one u kojima se ukazuje na teške povrede ljudskih prava.

3. Što se tiče pristupa Sudu, Konferencija poziva Odbor ministra da razmotri sve dodatne mjere koje bi mogle pridonijeti pravilnom izvršavanju pravde, te da posebno ispita pod kojim bi se uvjetima mogla propisati nova postupovna pravila ili praksa, a da se pritom ne obeshrabri podnošenje osnovanih zahtjeva.

B. Provedba Konvencije na nacionalnoj razini

4. Konvencija podsjeća da su prije svega države stranke zadužene jamčiti primjenu i provedbu Konvencije, te stoga poziva države stranke da se obvežu da će:

a) nastaviti povećavati svijest nacionalnih vlasti, ako je prikladno u suradnji s nacionalnim institucijama za ljudska prava ili drugim mjerodavnim tijelima, o Konvencijskim standardima i osiguravati njihovu primjenu;

b) potpuno izvršavati presude Suda i pritom se pobrinuti da se poduzmu potrebne mjere za sprječavanje sličnih povreda u budućnosti;

c) uzimati u obzir sudsku praksu Suda koja se razvija, između ostalog i razmatranjem zaključaka koji se mogu izvući iz presuda u kojima je utvrđena povreda Konvencije od strane neke druge države, ako isti načelan problem postoji i u njihovim pravnim sustavima;

d) se pobrinuti, ako je potrebno i uvođenjem novih pravnih sredstava, bilo da su ona specifične naravi ili da je riječ o općem domaćem pravnom sredstvu, da svaka osoba koja argumentirano tvrdi da su joj povrijeđena prava i slobode utvrđene Konvencijom ima na raspolaganju djelotvorno pravno sredstvo pred domaćim tijelom koje će pružiti odgovarajuću zadovoljštinu ako je to prikladno;

e) razmotriti mogućnost privremenog upućivanja domaćih sudaca i, kad je to prikladno, drugih neovisnih pravnika koji obnašaju visoke dužnosti, na rad u Tajništvo Suda;

f) omogućiti da se preispita provođenje preporuka usvojenih od Odbora ministara radi pomoći državama strankama u ispunjenju njihovih obaveza.

5. Konferencija naglašava potrebu jačanja i poboljšanja ciljanosti i koordinacije ostalih postojećih mehanizama, aktivnosti i programa Vijeća Europe, uključujući i primjenu članka 52. Konvencije od strane glavnog tajnika.

C. Filtriranje

6. Konferencija:

a) poziva države stranke i Sud da se pobrinu da se mogućim podnositeljima zahtjeva pruže sveobuhvatne i objektivne informacije o Konvenciji i sudskoj praksi Suda, osobito o postupcima podnošenja zahtjeva i kriterijima dopuštenosti. U tu bi svrhu Odbor ministara mogao razmotriti ulogu informativnih ureda Vijeća Europe;

b) naglašava da postoji interes za provođenjem temeljite analize prakse Suda u pogledu zahtjeva koji su proglašeni nedopuštenima;

c) preporučuje u odnosu na mehanizme filtriranja:

- i. Sudu – da u kratkoročnom razdoblju uspostavi mehanizam u okviru postojećih sudskih vijeća koji bi mogao osigurati djelotvorno filtriranje (zahtjeva);
- ii. Odboru ministara – da razmotri uspostavu mehanizma filtriranja unutar Suda, koji bi izlazio iz okvira postupka po sucu pojedincu i postupka iz točke i. ovog stavka.

D. Zahtjevi koji se ponavljaju

7. Konferencija:

a) poziva države stranke da:

- i. kad je to prikladno, olakšaju postizanje prijateljskih rješenja i donošenje jednostranih izjava, u okviru jamstava koje pruža Sud, a ako je potrebno i uz potporu Suda;
- ii. nakon donošenja konačne pilot presude, surađuju s Odborom ministara s ciljem donošenja i provedbe općih mjera koje mogu djelotvorno ispraviti strukturne probleme u pozadini predmeta koji se ponavljaju;

b) naglašava da bi Sud trebao razviti jasne i predvidive standarde za postupak donošenja "pilot presuda" u pogledu odabira zahtjeva, načina postupanja koja će se primjenjivati, i postupanja s predmetima u kojima se zastalo s postupkom, te ocijeniti učinke primjene tih i sličnih postupaka;

c) poziva Odbor ministara da:

- i. razmotri mogu li na predmetima koji se ponavljaju raditi suci nadležni za filtriranje (vidi odjeljak C gore);
- ii. osmisli pristup utemeljen na suradnji koji bi uključivao sve mjerodavne dijelove Vijeća Europe kako bi se državi stranci koja je obvezna ispraviti strukturni problem na koji je ukazano u presudi predstavile postojeće mogućnosti.

E. Sud

8. Naglašavajući važnost održavanja neovisnosti sudaca i očuvanja nepristranosti i kvalitete Suda, Konferencija poziva države stranke i Vijeće Europe da:

a) osiguraju, ako je potrebno povećanjem transparentnosti i kvalitete postupka odabira kako na nacionalnoj tako i na europskoj razini, potpuno ispunjenje kriterija utvrđenih Konvencijom za obnašanje dužnosti suca Suda, uključujući poznavanje međunarodnog javnog prava i nacionalnih pravnih sustava, kao i znanje barem jednog službenog

jezika (Suda). Osim toga, sastav Suda trebao bi biti takav da podrazumijeva potrebno praktično pravno iskustvo;

b) u interesu učinkovitog rada, Sudu priznaju potrebnu razinu upravne autonomije u okviru Vijeća Europe.

9. Priznajući podjelu odgovornosti između država stranaka i Suda, Konferencija poziva Sud da:

a) izbjegava ponovno ispitivanje činjeničnih pitanja ili nacionalnog prava koje je već ispitao i o kojima su odlučile nacionalne vlasti, u skladu sa svojom sudskom praksom prema kojoj on nije sud četvrte instance;

b) ujednačeno i strogo primjenjuje kriterije o dopuštenosti i nadležnosti, te da u cijelosti uzme u obzir svoju supsidijarnu ulogu u tumačenju i primjeni Konvencije;

c) u cijelosti primjenjuje novi kriterij dopuštenosti predviđen Protokolom br. 14, te da razmotri ostale mogućnosti primjene načela *de minimis non curat praetor*.

10. S ciljem povećanja njegove učinkovitosti, Konferencija poziva Sud da nastavi unaprjeđivati svoj unutarnji ustroj i metode rada, te da što je moguće više koristi postupovne alate i sredstva koja su mu na raspolaganju. U tom kontekstu, Konferencija osobito poziva Sud da:

a) iskoristi mogućnost podnošenja zahtjeva Odboru ministara da broj sudaca koji su članovi odjela smanji na pet, kako predviđa Protokol br. 14;

b) nastavi provoditi svoju politiku utvrđivanja prioriteta u rješavanju predmeta, te da u svojim presudama nastavi upozoravati na sve strukturne probleme koji bi mogli dovesti do značajnog broja zahtjeva koji se ponavljaju.

F. Nadzor nad izvršenjem presuda

11. Konferencija naglašava da Odbor ministara hitno treba:

a) razviti sredstva koja će omogućiti veću djelotvornost i transparentnost njegovog nadzora nad izvršenjem presuda Suda. S time u vezi, poziva Odbor ministara da pojača taj nadzor tako što će dati veći prioritet i vidljivost ne samo predmetima koji zahtijevaju poduzimanje hitnih pojedinačnih mjera, već i onima koji upućuju na postojanje velikih strukturnih problema, pripisujući posebnu važnost potrebi uspostavljanja djelotvornih domaćih pravnih sredstava;

b) preispitati svoje metode rada i pravila kako bi se osiguralo da oni budu bolje prilagođeni današnjoj stvarnosti te djelotvorniji za rješavanje raznih pitanja koja se pojavljuju.

G. Pojednostavljeni postupak donošenja izmjena i dopuna Konvencije

12. Konferencija poziva Odbor ministara da putem izmjena i dopuna protokola ispita mogućnost uvođenja pojednostavljenog postupka za donošenje budućih izmjena i dopuna određenih odredaba Konvencije koje se odnose na organizacijska pitanja. Taj bi se pojednostavljeni postupak mogao, na primjer, uvesti kroz:

- a) Statut Suda;
- b) novu odredbu Konvencije nalik onoj iz članka 41. (d) Statuta Vijeća Europe.

Provedba

U svrhu provedbe Plana djelovanja, Konferencija:

- (1) poziva države stranke, Odbor ministara, Sud i Glavnoga tajnika da u potpunosti provedu Plan djelovanja;**
- (2) osobito poziva Odbor ministara i države stranke da se o djelotvornim načinima provedbe Plana djelovanja savjetuju s civilnim društvom;**
- (3) poziva države stranke da do kraja 2011. godine obavijeste Odbor ministara o mjerama donesenim radi provedbe odgovarajućih dijelova ove Deklaracije;**
- (4) poziva Odbor ministara da do lipnja 2011. godine, ako je potrebno u suradnji sa Sudom i tako što će nadležnim tijelima dati potreban mandat, prati i provede mjere utvrđene u ovoj Deklaraciji za koje nije potrebno donijeti izmjene i dopune Konvencije;**
- (5) poziva Odbor ministara da nadležnim tijelima dade mandat kako bi ona do lipnja 2012. godine mogla izraditi konkretne prijedloge mjera za koje je potrebno izmijeniti i dopuniti Konvenciju; taj bi mandat trebao uključivati izradu prijedloga mehanizma za filtriranje (predmeta) unutar Suda, te istraživanje o mjerama koje bi omogućile jednostavnije donošenje izmjena i dopuna Konvencije;**
- (6) poziva Odbor ministara da za razdoblje od 2012. do 2015. godine ocijeni u kojoj je mjeri provedba Protokola br. 14 i Plana djelovanja iz Interlakena poboljšala stanje na Sudu. Na temelju te ocjene, Odbor ministara trebao bi do kraja 2015. godine odlučiti postoji li potreba za daljnjim djelovanjem. Do kraja 2019. godine Odbor ministara trebao bi odlučiti jesu li se donesene mjere pokazale dostatnima za osiguranje održivog funkcioniranja kontrolnog mehanizma Konvencije ili su pak potrebne dublje promjene;**
- (7) moli švicarsko predsjedništvo da ovu Deklaraciju i Zbornik radova s Konferencije u Interlakenu dostavi Odboru ministara;**
- (8) poziva buduća predsjedništva Odbora ministara da prate stanje provedbe ove Deklaracije.**